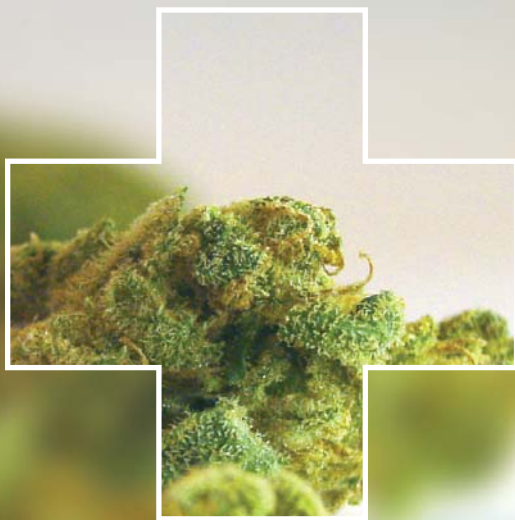

Medicinale Cannabis

Informatiebrochure voor patiënten

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
DGV, Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik

Inleiding

Deze brochure is bedoeld voor patiënten die medicinale cannabis gebruiken of willen gaan gebruiken en meer willen weten over het product en het gebruik daarvan. U vindt in deze brochure informatie over de medicinale cannabis, de toepassing en de effecten. Het Bureau voor Medicinale Cannabis (BMC) van het Ministerie van VWS is het nationale cannabisbureau en verantwoordelijk voor de productie van cannabis voor medicinale en wetenschappelijke doeleinden. Voor meer informatie kunt u ook contact opnemen met het BMC, uw arts of apotheker.

Wat is medicinale cannabis?

Cannabis bestaat uit de gedroogde bloemen van de vrouwelijke plant van *Cannabis sativa* L (hennepplant). Andere namen voor cannabis zijn marihuana of wiet. Cannabis bevat verschillende werkzame bestanddelen, zoals dronabinol (THC) en cannabidiol (CBD). Dronabinol is meestal het hoofdbestanddeel, maar ook de andere inhoudsstoffen – zoals CBD – kunnen een bijdrage leveren aan de werkzaamheid. De samenstelling bepaalt de werking en de bijwerkingen van de cannabis. De cannabis die via de apotheek verstrekt wordt voldoet aan de hoogste kwaliteitseisen en is alleen bedoeld voor gebruik als medicijn. Daarom spreken we over *medicinale* cannabis.

Variëteiten

Er bestaan verschillende soorten medicinale cannabis, variëteiten genoemd. Deze variëteiten verschillen van elkaar in samenstelling en sterkte, en dus ook in werking. In de apotheek zijn drie variëteiten verkrijgbaar: Bedrocan, Bedrobinol en Bediol (zie tabel). Welke variëteit het meest geschikt is hangt af van de klachten en bovendien verschilt de uitwerking van persoon tot persoon. In overleg met de arts wordt bepaald welke variëteit voor u de beste keuze is. Er zijn aanwijzingen dat cannabis met een combinatie van THC en een hoog gehalte CBD (zoals Bediol) bij MS-patiënten goed werkzaam is tegen met name de pijn.

Variëteit	Gehalte dronabinol (THC)	Gehalte cannabidiol (CBD)
Bedrocan	ca. 18–20%	< 1%
Bedrobinol	ca. 11–13%	< 1%
Bediol	ca. 4–6%	ca. 7%

Kwaliteit

De medicinale cannabis moet aan een aantal kwaliteitseisen voldoen. Zo mogen er geen bestrijdingsmiddelen, zware metalen, schimmels en bacteriën in de medicinale cannabis zitten. Dit wordt streng gecontroleerd. Van cannabis uit de coffeeshop is inmiddels door onderzoek aangetoond dat het lang niet altijd voldoet aan deze kwaliteitseisen; de medicinale cannabis uit de apotheek voldoet wel. Het BMC heeft op dit moment één teler een vergunning gegeven voor het telen van medicinale cannabis.

Hij moet de cannabisplant volgens vastgestelde, gecontroleerde omstandigheden telen. Elk van de drie door het BMC geleverde variëteiten hebben hun eigen sterkte en samenstelling.

Welke aandoeningen?

Er zijn voldoende aanwijzingen dat medicinale cannabis werkzaam kan zijn bij:

- pijn, spierkrampen en spiertrekkingen bij multiple sclerose (MS) of ruggenmergschade,
- misselijkheid, verminderde eetlust, vermagering en verzwakking bij kanker en aids,
- misselijkheid en braken als gevolg van medicatie of bestraling bij kanker, hiv-infectie en aids,
- chronische pijn (voornamelijk als de oorzaak in het zenuwstelsel zit bijvoorbeeld door beschadiging van een zenuwbaan, fantoompijn, aangezichtspijn of chronische pijn die blijft bestaan na het genezen van gordelroos),
- syndroom van Gilles de la Tourette.

Medicinale cannabis speelt vooralsnog geen rol in de genezing van de genoemde aandoeningen, maar kan helpen de klachten die bij de aandoeningen horen of de bijwerkingen van de andere medicatie te verminderen. Het is aan de arts om te bepalen in welke situatie en bij welke aandoening medicinale cannabis een geschikte keuze is voor een patiënt. Hij is daarbij niet gebonden aan de lijst met aandoeningen zoals hierboven vermeld. Omdat de werkzaamheid van cannabis nog niet onomstotelijk bewezen is, schrijft een arts medicinale cannabis alleen voor als de

gangbare behandelingen en geneesmiddelen niet voldoende helpen of teveel bijwerkingen geven.

Bijwerkingen

Patiënten blijken medicinale cannabis over het algemeen goed te verdragen. Bijwerkingen treden vooral op als er hogere doseringen worden gebruikt of als het samen wordt gebruikt met een middel dat de bijwerkingen versterkt (bijvoorbeeld alcohol). Voor gebruik van medicinale cannabis zijn lage doseringen vaak al voldoende en komen bijwerkingen daardoor relatief weinig voor.

Gerapporteerde bijwerkingen van medicinale cannabis zijn onder andere effecten op de stemming, slapeloosheid en hartkloppingen. Andere effecten zijn ontspanning, lachbuien, honger, grotere gevoeligheid voor gewaarwordingen als kleuren en muziek, een verstoorde tijd-ruimte beleving en loomheid. Ook kan het reactievermogen verminderd zijn, vooral tijdens de eerste uren na gebruik. Bij hogere doseringen kan men 'high' worden. Dit is een gevoel van euforie dat langzaam verandert in een tevreden gevoel van kalmte en rust. De veranderde waarneming kan verwarring oproepen. Al deze effecten verdwijnen over het algemeen na een paar uur.

Patiënten met een erfelijke aanleg voor psychoses (b.v. schizofrenie) en andere psychische klachten moeten eerst met hun specialist overleggen alvorens medicinale cannabis te gebruiken. Dit geldt ook voor hartpatiënten.

Chronisch cannabisgebruik tijdens de zwangerschap kan invloed hebben op de ongeboren vrucht. Ook gaan bestanddelen van de cannabis, zoals dronabinol (THC), over in de moedermelk. Het gebruik van medicinale cannabis tijdens zwangerschap en borstvoeding wordt dan ook afgeraden. Voor uitgebreidere informatie kunt u terecht bij uw arts of apotheker.

Roken

Het regelmatig roken van cannabis is schadelijk voor de gezondheid: het kan de longen beschadigen en ontsteking van keel, neus en longen veroorzaken. Daarom wordt het roken van de medicinale cannabis afgeraden.

Afhankelijkheid

Afhankelijkheid treedt waarschijnlijk niet op als cannabis alleen als geneesmiddel wordt gebruikt. Medicinale cannabis wordt door patiënten immers met een andere doelstelling en in een andere dosering gebruikt. Patiënten hebben over het algemeen een lagere dosering nodig dan personen die cannabis recreatief gebruiken. Voorzichtigheid is geboden als er al eerder sprake is geweest van afhankelijkheid.

Langdurig gebruik van hoge doseringen cannabis kan afhankelijkheid tot gevolg hebben. Stoppen kan dan leiden tot ontwenningssverschijnselen, zoals milde vormen van rusteloosheid, prikkelbaarheid, slapeloosheid en misselijkheid.

Dosering en gebruik

In overleg met de arts wordt bepaald hoeveel medicinale cannabis er per dag en per keer nodig is, welke variëteit het meest geschikt is en hoe de medicinale cannabis gebruikt kan worden. Vaak wordt eerst begonnen met een lage dosering (zie gebruiksinstructies). Geeft dit onvoldoende resultaat, dan kan de dosering langzaam worden verhoogd.

Medicinale cannabis kan op verschillende manieren gebruikt worden: bijvoorbeeld als thee of door inhalatie na verdamping (door gebruik te maken van een verdamper). Het is belangrijk dat bij de bereiding een verwarmingsstap plaatsvindt. Roken van medicinale cannabis wordt afgeraden.

Bij inhalatie worden de werkzame bestanddelen snel opgenomen in het lichaam. Het maximale effect treedt hierdoor al binnen 15 minuten op. Na ongeveer drie tot vier uur is de medicinale cannabis uitgewerkt. Bij inhalatie is de dosering vrij goed bij te sturen. Als het onvoldoende werkt, kan men eventueel nog een trekje nemen. En als het voldoende werkt of als u last krijgt van bijwerkingen dan kunt u beter stoppen met doseren.

Bij gebruik van medicinale cannabis als thee duurt het minimaal 30 tot 90 minuten voordat het begint te werken. Het maximale effect wordt bereikt na gemiddeld twee à drie uur. En het duurt vier tot acht uur voordat het is uitgewerkt.

Bedrocan en Bedrobinol zijn in de vorm van gedroogde bloemtoppen (flos) beschikbaar. Bediol komt als eerste variëteit als granulaat op de markt. Dit houdt in dat de bloemtoppen vermalen zijn. Het granulaat is gemakkelijker te doseren en verhoogt daardoor het gebruiksgemak voor de patiënt. Bij gebruik van een verdamper of bij het zetten van thee maakt het niet uit of gegraneerde of niet-graneerde medicinale cannabis wordt gebruikt.

Instructies voor gebruik en dosering

1 Als thee

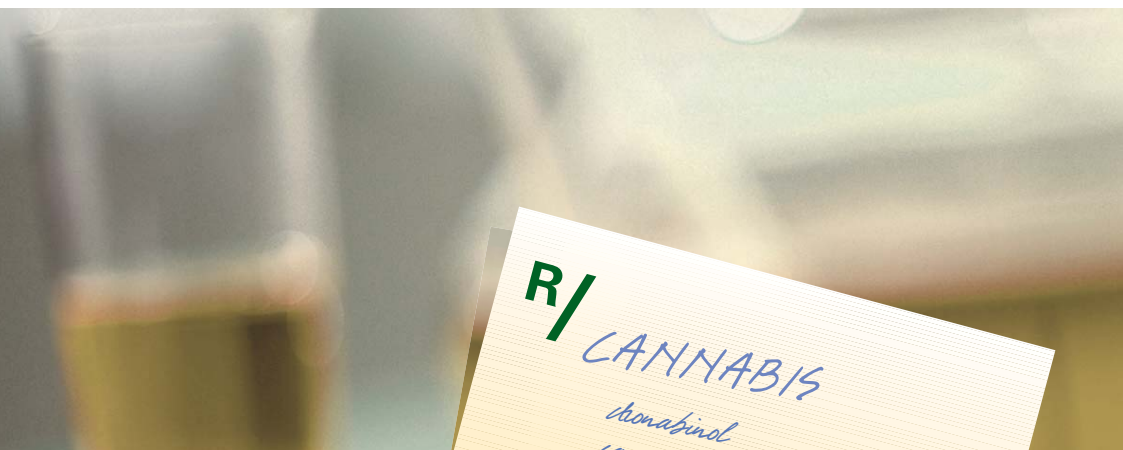
- Breng 500 ml (0,5 liter) water afgedekt aan de kook.
- Voeg 0,5 gram (ca. 1 theelepel/maatschepje) medicinale cannabis toe.
- Draai het vuur zacht en laat de thee nog 15 minuten zachtjes met de deksel op de pan doorkoken.
- Neem de thee van het vuur en zeef de thee.
- Bewaar de thee in een thermoskan als u deze nog op dezelfde dag wilt drinken.

Als u toch thee voor een aantal dagen wilt zetten gebruik dan 1 gram (ca. 2 theelepels) medicinale cannabis op 1 liter water. Na de bereiding zoals hierboven beschreven laat u de thee afkoelen en bewaart u de afgekoelde thee in de koelkast. Door het toevoegen van een beetje koffiemelkpoeder aan de bereide thee kan de samenstelling van de thee voor een aantal dagen worden behouden bij bewaring in de koelkast.

Dosering:

's avonds 1 kop (0,2 liter) thee drinken.

In geval van onbevredigend resultaat na 1–2 weken, 's ochtends één extra kop (0,2 liter) nemen. De dosering kan in overleg met de voorschrijvende arts worden aangepast.

2 Inhalatie

Gebruik voor de inhalatie van de medicinale cannabis een verdamper.

Betrouwbare verdamperen zijn verkrijgbaar via de apotheek.

De gebruiksinstructies van de verdamper worden meegeleverd met het apparaat.

Dosering:

- Plaats een kleine hoeveelheid medicinale cannabis in de verdamper.
- Inhaleer na het voorzichtig verhitten enkele trekjes tot het gewenste effect is bereikt of tot (psychische) bijwerkingen optreden.
Doe dit 1-2 keer per dag.
- Na de eerste inhalatie en tussen de inhalaties 5-15 minuten wachten.

(Het blijkt in de praktijk mogelijk om de gebruikte hoeveelheid cannabis nog een of twee keer opnieuw te gebruiken. Er komen dan nog steeds werkzame stoffen vrij.)

Het roken van cannabis, zowel met als zonder tabak, wordt afgeraden.

Ook het gebruik van een waterpijp wordt afgeraden omdat ook hier schadelijke stoffen worden geïnhaleerd.

Medicinale cannabis op vakantie

Medicinale cannabis valt onder de Opiumwet. Dit houdt in dat er bepaalde regels zijn voor het gebruik van medicinale cannabis. In Nederland wordt het in het bezit hebben van medicinale cannabis – voorgeschreven door de arts en afgeleverd door de apotheek – toegestaan. Dit geldt niet voor (de meeste) andere landen.

Als u medicinale cannabis mee wilt nemen naar één van de Schengenlanden (België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, IJsland, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Spanje en Zweden) heeft u hiervoor een verklaring van de Inspectie voor de Gezondheidszorg nodig. Op de website van de Inspectie voor de Gezondheidszorg kunt u hier meer informatie over vinden (zie achterzijde).

Als u medicinale cannabis naar een ander land dan een Schengenland wilt meenemen, moet u daar toestemming voor vragen bij de ambassade of het consulaat van dat land. Dit moet tijdig geregeld worden.

Vergoeding

In 2006 is het nieuwe wet zorgverzekering van kracht geworden. Sindsdien is de vergoedingstatus van de medicinale cannabis bij een aantal zorgverzekeraars veranderd. De beslissing om medicinale cannabis te vergoeden ligt bij de zorgverzekeraar. Informeer daarom bij uw zorgverzekeraar over het vergoedingsbeleid.

Meer weten?

Als u nog vragen heeft neem dan contact op met uw arts en/of apotheker. Als het om meer algemene vragen gaat kunt u (of uw arts of apotheker) ook contact opnemen met het Bureau voor Medicinale Cannabis in Den Haag. Op de website van BMC (www.cannabisbureau.nl) vindt u antwoorden op de meest gestelde vragen over medicinaal gebruik van cannabis.

Algemeen

- Bureau voor Medicinale Cannabis (BMC):
www.cannabisbureau.nl
- Inspectie voor de Gezondheidszorg:
www.igz.nl
- International Association for Cannabis as Medicine:
www.cannabis-med.org

Colofon

Deze brochure is een uitgave van DGV, Nederlands instituut voor verantwoord medicijngebruik, en het Bureau voor Medicinale Cannabis (BMC) van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

© Ministerie van VWS en DGV,
derde druk, januari 2007.

De brochure kan worden gedownload van de website van BMC.

Tekst:

mw. drs. K.H. Bongaerts (DGV)
mw. drs. K. Höner-Snoeken (BMC)

Met medewerking van:

mw. R.A. Atmopawiro (BMC)
dhr. drs. A. Hazekamp (Universiteit Leiden)
dhr. ir. E.M. van Rijn van Alkemade (DGV)
mw. mr. C. Sandvos (BMC)
dhr. dr. M. J. van de Velde (BMC)

De informatie in deze brochure is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Het BMC en DGV kunnen echter geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade ten gevolge van het gebruik van informatie uit deze brochure, of het zonder doktersadvies wijzigen, stoppen of aanpassen van de behandeling.

**DGV NEDERLANDS INSTITUUT VOOR
VERANTWOORD MEDICIJNGEBRUIK**

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Bureau voor Medicinale Cannabis